

In memoriam

STJEPAN BABIĆ
(1925.–2021.)

Dana 27. kolovoza 2021. napustio nas je u 96. godini života profesor Stjepan Babić. S više od 1000 bibliografskih jedinica jedan je od najplodnijih i najvažnijih hrvatskih jezikoslovaca XX. stoljeća. Rođen je 29. studenoga 1925. u Oriovcu. Osnovnu je školu pohađao u rodnom mjestu, gimnaziju u Slavonском Brodu, Osijeku i Zagrebu. Godine 1949. upisao je studij hrvatskoga jezika i književnosti („Narodni jezik i književnost”), ruskoga i njemačkoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Diplomirao je 1955. godine i postao asistentom prof. Ljudevita Jonkea. Doktorirao je 1962. godine. Za docenta je izabran 1963., za izvanrednoga profesora 1970., a 1975. godine za redovitoga profesora. Članom suradnikom JAZU postao je 1977., izvanrednim članom 1986., a redovitim članom HAZU 1991. godine. Saborskim zastupnikom Brodsko-posavske županije u Županijskom domu Sabora RH bio je od 1993. do 1997. Članom Upravnoga odbora i potpredsjednikom Matice hrvatske bio je od 1989. do 1992. godine. Potpredsjednikom Hrvatskoga filološkoga društva bio je od 2001. do 2007., a prije toga obnašao je dužnost tajnika Društva.

Za svoj rad primio je niz nagrada i priznanja: *Jubilarnu plaketu Školske knjige* (Zagreb, 1970.), *Zlatnu značku Školske knjige* (Zagreb, 1990.), *Nagradu*

Bartola Kašića (Zagreb, 1991.), *Red Danice Hrvatske s likom Ruđera Boškovića za osobite zasluge u znanosti* (Zagreb, 1995.), *Spomenicu Domovinskoga rata za drugi djelatni način* (Zagreb, 1995.), *Spomenicu domovinske zahvalnosti za časnu i uzornu službu za razdoblje od pet godina* (Zagreb, 1995.), *Red Ante Starčevića* (Zagreb, 1996.), *Povelju počasnoga građanina Slavnskoga Broda* (Slavonski Brod, 2005.), *Nagradu za životno djelo* (Državna nagrada za znanost za 2004. godinu) (2005.), *Povelju počasnoga građanina Općine Oriovac* (Oriovac, 2006.), *Nagradu za životno djelo na Danima Josipa i Ivana Kozarca* (Vinkovci, 2010.), *Povelju Stjepana Ivšića za veliki doprinos razvoju i promicanju hrvatskoga jezikoslovlja* (Vukovar–Vinkovci, 2014.).

Stjepan Babić jedan je od najistaknutijih hrvatskih gramatičara XX. stoljeća. Školska gramatika, kojoj je suautorom sa Stjepkom Težakom, *najizdavanija je hrvatska gramatika, izišla do sada u 18 dopunjenih i osuvremenjenih izdanja*. U knjizi *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika* (¹1991.) odnosno *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika* (²2007.) Akademijine gramatike Babić je napisao poglavlja o zamjenicama, brojevima, glagolima i nepromjenjivim riječima.

Hrvatsku gramatičku misao bitno je unaprijedio i zapaženom monografijom *Sročnost u hrvatskome književnome jeziku* (1998.), koju je pisao kao dio *Sintakse Akademijine gramatike*. Tim je djelom dao najiscrpniji prikaz sročnosti i njezinih vrsta u hrvatskom književnom jeziku, obilno dokumentiran primjerima poglavito iz hrvatske književnosti. Djelo je objavljeno kao posebna knjiga jer je za Akademijinu gramatiku cijelu sintaksu napisao Radoslav Katičić.

Glavno je područje Babićeva znanstvenoga zanimanja tvorba riječi. Njegovo višedesetljetno proučavanje tvorbe obilježeno je disertacijom iz 1962. *Sufiksalna tvorba pridjeva u suvremenom hrvatskom ili srpskom književnom jeziku* koja je objavljena 1966. godine (Rad JAZU, 344). Riječ je de facto o prvom strukturalističkom radu u hrvatskom jezikoslovlju.

Godine 1973. u *Pregledu gramatike hrvatskoga književnog jezika* (⁶1973.) dao je prvi suvremeni strukturalistički i cjeloviti opis hrvatske tvorbe. Taj je opis poslužio – uz njegovu suglasnost – kao predložak pri opisu tvorbe riječi u gramatici Instituta za jezik (danas Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje) iz 1979. godine.

Svoja je rječotvorna istraživanja zaokružio kapitalnim djelom *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, izišlim kao posebna knjiga Akademijine gramatike (618 str., ¹1986., ²1991., ³2002.). U njemu iscrpno opisuje hrvatsku tvorbu na temelju korpusa od otprilike 400 000 primjera sa 90 000 riječi.

Svi korpusni tekstovi potječu iz hrvatske književnosti. Babić je utvrdio da u hrvatskom postoji 771 sufiks i 77 prefikasa. Njegov je prikaz hrvatske tvorbe ne samo deskriptivan, nego ujedno i normativno koncipiran.

Babićeva je *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku* i danas najtemeljitija knjiga koja je napisana o tvorbi ikojega slavenskoga jezika, a dugo vremena cjelovita i usporediva tvorbenoga opisa nije imao nijedan drugi slavenski jezik. Za one koji su nastali u novije vrijeme, nedvojbeno se može ustvrditi da su kao polazište imali *Tvorbu* Stjepana Babića. Kao stručnjak za tvorbu riječi Babić je u prvoj polovici 90-ih godina mjerodavno utjecao i na uobličavanje hrvatskoga vojnoga nazivlja.

Razvoj kroatističkih teorijskih okvira bitno je unaprijedio već 1963. godine svojim leksikonom *Jezik* (1963.). Iako je leksikon zamišljen kao školski priručnik, riječ je zapravo o prvom hrvatskom lingvističkom rječniku. U njemu se na zavidnoj razini obrađuju pojmovi iz hrvatske gramatike i pravopisa, no i drugi ključni općejezikoslovni pojmovi. Već u tom leksikonu Babić se pokazuje jednim od "suosnivača i istaknutih predstavnika" de Saussureove opće lingvistike i praškoga strukturalizma u hrvatskoj jezikoslovnoj kroatistici (Auburger 2008: 77). Na njegovo usvajanje strukturalizma utjecao je seminar prof. Seilera, koji je 1962. godine slušao u Kölnu kao gostujući profesor, a također i zagrebački lingvistički krug koji je 50-ih godina okupio Bulesú Lászlo. Unaprjeđenje klasičnoga strukturalizma u Babićevim radovima opisuje njemački kroatist, slavist i germanist Leopold Auburger ovim riječima:

Stjepan Babić [...] uključuje u svoja razmatranja kao čimbenike jezične zbilje također jezičnu funkcionalnost, osjećajni odnos u uporabi jezika, povijesnost jezičnih pojava koja ukazuje kako na prošlost tako i na dinamičnost budućih razvoja, i konačno individualno ili zajedničko jezično stvaranje. Uz to, jezična sustavnost nije samo danost nego ima također normativnu vrijednost za stabilnost književnoga jezika, tako da se optimiranje sustavnosti smatra jednim od osnovnih zadataka njegovanja, kulture i standardizacije književnoga jezika. (2008: 80).

Iako je Babić najviše istraživao i opisivao suvremeni hrvatski jezik, rezultati njegova bavljenja drugim područjima nisu manje bitni. U radovima u kojima se osvrće na jezičnopovijesna pitanja dokazao je da u periodizaciji povijesti suvremenoga hrvatskoga književnoga jezika XVIII. stoljeće ne zauzima ključno mjesto. Svojom je argumentacijom bitno obogatio i unaprijedio teorijsko sagledavanje hrvatske književnojezične povijesti.

Pojedinim radovima snažno je utjecao i na teorijsko određivanje pojma *hrvatski (književni) jezik*. U povijesno prijelomnom trenutku 1971. godine

osporio je člankom *Lingvističko određenje hrvatskoga književnog jezika* (*Jezik* 18, br. 5., str. 129. –137.) klasifikaciju prema kojoj su hrvatski i srpski kao konkretni standardni jezici varijante srpskohrvatskoga apstraktnoga standardnoga jezika. Taj je članak jedan od ključnih jezičnopolitičkih članaka u novijoj hrvatskoj jezičnopolitičkoj povijesti. U njemu je Babić prvi u poslijeratnoj Jugoslaviji javno pozitivno ocijenio Guberina–Krstićevu knjigu *Razlike između hrvatskoga i srpskoga književnoga jezika* (1940.) i vratio Guberinino poimanje hrvatskoga književnoga jezika iz 1940. godine u temelje kroatistike. To je bilo ne samo strukovno od neprocjenjive važnosti, nego i društvenopolitički jer je Guberinina koncepcija pojma *hrvatski književni jezik* bila jezikoslovnom okosnicom politički osuđene *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika* iz 1967. godine.

Vjerojatno svoj najveći doprinos njegovanju, kulturi i standardizaciji hrvatskoga književnoga jezika Stjepan je Babić dao kao glavni i odgovorni urednik časopisa *Jezik*. Taj časopis, pokrenut 1952. godine u okviru novoosnovanoga Hrvatskoga filološkoga društva (HFD), razvio se je tijekom vremena u stožerni kroatistički časopis u kojem su se odslikavale i određivale hrvatske jezičnopolitičke i normativne smjernice. Uređivao ga je isprva Ljudevit Jonke. Jedan od svojih prvih radova Babić je objavio 1954. godine upravo u *Jeziku* i njime u jezikoslovno pojmovlje trajno unio pojam nepostojanoga *e*. Članom uredništva *Jezika* Babić je postao 1963. godine, a Jonkea je na mjestu glavnoga i odgovornoga urednika naslijedio 1970. godine kao njegov najbliži suradnik. Časopis je uređivao do 2005. godine, a od 1972. do 1975. anonimno zbog političkih razloga.

Već spomenutim člankom *Lingvističko određenje hrvatskoga književnog jezika* Babić je kao urednik i autor u *Jeziku* otvorio prostor izjavama kojima se *Novosadski dogovor* proglašava bespredmetnim i nevažećim. Tako je i autorski i urednički na više razina na samom početku svojega urednikovanja *Jezikom* dojmljivo pokazao na koji će način voditi uređivačku politiku časopisa i da je dostojan nasljednik Ljudevita Jonke. Iza Babićeva članka slijede pod skupnim naslovom „Novosadski dogovor odbačen” *Izjava Matice hrvatske, Zaključak Hrvatskoga filološkoga društva, Institut za jezik JAZU o Novosadskom dogovoru* te članak Božidara Finke *O otkazivanju Novosadskog dogovora*.

Većinu svojih savjetodavnih radova Babić je objavio u *Jeziku*, koji je desetljećima redovito izlazio zahvaljujući njegovu trudu i zauzetosti. Babićevi su jezični savjeti u *Jeziku* utemeljeni na istraživačkom radu, a odlikuju se odmjerenošću i promišljenošću.

U predgovoru svoje (još neobjavljene) tematske bibliografije Babić kaže: „Kad bi bili zabilježeni svi članci koji su pisani o Hrvatskome pravopisu, onda bi izašlo da je moje glavno zanimanje pravopis, ali to bi dalo iskrivljenu sliku. To se dogodilo zato što je pravopisu u društvenome životu dana prevelika važnost koju on po svoj naravi ne bi trebao imati.”

Pravopisem je Babić postao kao suautor pravopisa Matice hrvatske iz 1971. godine. Naklada toga pravopisa većim je dijelom završila u tvornici papira, a jedan od uvezanih primjeraka s naznakom „samo za internu upotrebu” dospio je u redove hrvatske političke emigracije koja ga je objavila 1972. i 1984. godine u Londonu. Taj je pravopis izašao 1990. godine u Hrvatskoj, a novo izdanje iz 1994. godine uvedeno je kao službeni pravopis u hrvatske osnovne i srednje škole. U raspravama vođenima o različitim pravopisnim koncepcijama i pojedinim pravopisnim pitanjima Babić je sudjelovao zauzimajući se za uspostavljanje kontinuiteta s hrvatskom pravopisnom tradicijom koja je zbog političkih okolnosti bila dokidana za vrijeme druge Jugoslavije, posebice *Novosadskim dogovorom*. Tijekom pravopisnih rasprava Babić je napisao više priloga trajne znanstvene vrijednosti koje je dijelom objavio (i) u knjizi *Temelji Hrvatskomu pravopisu*.

U suautorstvu je objavio 2005. godine *Hrvatski školski pravopis*, koji je od drugoga izdanja (2008.) usklađen sa zaključcima Vijeća za normu hrvatskoga standardnoga jezika (2005. – 2012.). Taj je pravopis imao preporuku za uporabu u hrvatskom školstvu, koja je ukinuta 2013. godine u sklopu rušenja Vijeća za normu.

Stjepan Babić sveukupno je objavio *više od 1000 bibliografskih jedinica, uključujući 17 jezikoslovnih knjiga od kojih neke imaju više izdanja*. Objavio je 153 znanstvena i stručna članka o tvorbi riječi, 106 članaka o leksikologiji i leksikografiji, 145 članaka o stranim riječima, 70 članaka o terminologiji i onomastici, 44 članka o temama iz područja fonologije, 14 članaka o naglascima, 44 članka posvećenih oblicima, 27 članaka o stilu i stilistici, 10 članaka o frazeološkim temama, 36 članaka o etimološkim temama, 105 članaka o pravopisnim temama, 70 članaka o jezičnoj kulturi i hrvatskom književnom jeziku općenito, 91 članak o hrvatsko-srpskim jezičnim odnosima, 25 članaka o lektoriranju i lektorima, 59 članaka na teme iz povijesti hrvatskoga književnoga jezika, uključujući tekstove koji se odnose na noviju povijest, 76 prikaza i osvrti. Za sve Babićeve radove karakteristično je – kada to dopušta tip istraživanja i teksta – da se temelje na proučavanju korpusne građe, poglavito jezika hrvatske književnosti.

Svojim se zavičajnicima bavi u knjizi *Hrvatski jezik slavonskih pisaca* (2009.) raščlanjujući pravopis, izričaj, stil i redaktorske recepcije pretpre-

porodnih, preporodnih i poslijepreporodnih pisaca te suvremenika i dvaju jezikoslovaca (Tomo Maretić, Stjepan Ivšić); tematski joj pripada i opsežna Babićeva rasprava *Stjepan Ivšić kao lektor Mažuranićeve knjige „Od zore do mraka”*, tiskana u Hrvatskom znanstvenom zborniku (1971, 2: 243.–293.).

Osim jezikoslovnih radova, Babić je pisao i književne tekstove, većim dijelom autobiografske i tekstove iz područja političke i jezično-političke satire, kojima naslovom pripada i knjižica *Prijedlog za ukidanje hrvatskoga jezika*. Svoje književne uratke zaokružio je romanom *Crvena magla* i knjigama *Vedre priče* (2000.) i *Razmišljanja o Bogu i patnji* (2005.). Desetljećima je skupljao političke viceve, te ih izdao 1995. godine u knjizi *Hrvatski politički vicevi*. Posmrtno će se objaviti njegova knjiga *Na božjim putovima – autobiografska proza*.

Zaključno se može reći da Stjepan Babić pripada krugu jezikoslovaca koji su u drugoj polovici XX. stoljeća najviše pridonijeli opisu i normativnomu usmjeravanju hrvatskoga književnoga jezika na pravopisnoj, gramatičkoj i leksičkoj razini. Svojim višedesetljetnim jezičnonormativnim savjetodavstvom i uređivanjem časopisa *Jezik* bitno je pridonio kultiviranju i izgradnji hrvatskoga književnoga jezika. Hrvatsku gramatičku misao izgrađivao je i kao suautor hrvatskih gramatika, a također i kao autor brojnih, i u slavističkim okvirima pionirskih radova iz područja tvorbe riječi koje je zaokružio kapitalnim djelom *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*. Osim toga, od neprocjenjive važnosti za noviju hrvatsku jezičnu povijest i za očuvanje hrvatske jezične samobitnosti u komunističkoj Jugoslaviji pokazuje se Babićevo jezičnopolitičko djelovanje, ponajviše kao urednika časopisa *Jezik*.

U osobnom mi sjećanju Stjepan Babić ne će ostati samo kao jedan od najznamenitijih hrvatskih jezikoslovaca XX. stoljeća, nego i kao moj mentor i prijatelj. Prvi put smo se sreli 1992. godine na Sveučilištu u Mannheimu (SR Njemačka) gdje sam studirao od 1988., a gdje je profesor Babić 1992. na poziv profesora Josipa Matešića održao gostujuće predavanje o samobitnosti hrvatskoga jezika. Potom smo se opet sreli 30. svibnja 1992. u Bonnu na proslavi Dana državnosti koju je organizirao prvi hrvatski veleposlanik u Njemačkoj Ivan Ilić. Profesor Babić bio je iznenađen kada je u Bonnu shvatio da sam ja autor pisma čitatelja u tjedniku *Danas* kojim sam se (prije nego što smo se upoznali) uključio u polemiku u kojoj je on bio izvrnut neopravdanoj kritici. Opet smo se slučajno sreli u listopadu 1992. godine u Zagrebu, u okviru Radnoga sastanka za pripremu Svjetskoga hrvatskoga sabora. Profesor Babić je na Radnom sastanku (tako se službeno zvalo to okupljanje hrvatske dijaspore) sudjelovao kao predstavnik Matice hrvatske kojoj je bio potpredsjednikom

1989.–1992., a ja primarno kao sudionik Svjetskoga sabora hrvatske mladeži, koji se održao u Zagrebu 2.–4. travnja 1991.

Okolnosti su bile takve da smo prvoga dana Radnoga sastanka u stankama nastavili razgovarati o različitim temama kojih smo se doticali već u Mannheimu i Bonnu. Profesora Babića zanimali su problemi vezani uz priznanje samostalnosti hrvatskoga jezika u njemačkoj slavistici, a također i kako zamišljam svoj magistarski rad. Njemu su bila simpatična i zanimljiva moja studentska razmišljanja pa mi je najavio da će mi navečer, na domjenku u Dvercima 2. listopada 1992., donijeti literaturu koja će mi biti od koristi. U domjenačkom mnoštvu nisam ga vidio sve dok nisam čuo kako netko gromkim glasom zove „Grčeviću, Grčeviću!”. Stajao je na sredini dvorane s velikom hrpom knjiga u rukama. Čim me je ugledao, spustio se na pod i počeo razvrstavati knjige. Na pod sam se pored njega spustio i ja. Prizor je zasigurno bio neobičan jer su se ljudi u svečanim odijelima i haljinama odmaknuli i oko nas napravili krug. Profesor Stjepan Babić mi je tako u Dvercima na podu, okružen mnoštvom uzvanika, koncentrirano tumačio u kojoj ću knjizi što naći. Bilo je vidno da ga je više zanimala struka nego protokol društveno-političkoga okupljanja.

Nakon toga profesora Babića nisam vidio ni čuo sve dok nisam napisao magistarski rad koji sam obranio 1995. godine i završio studij. Kao što sam mu bio obećao, rad sam mu poslao poštom, ne računajući s tim da će se javiti. Međutim, na moje iznenađenje Babić je rad temeljito pročitao, poslao mi niz korisnih primjedaba i ujedno je nazvao profesora Josipa Matešića koji me je pozvao u svoj kabinet na mannheimskoj Katedri za slavistiku i ondje mi priopćio da u Zagrebu u uglednim jezikoslovnim krugovima pozitivno ocjenjuju moj magistarski rad. Profesor Babić potom se osobno zauzeo da se rad u doradenom obliku objavi, a naknadno se pobrinuo i za financiranje tiska.

Tijekom komunikacije 1995. godine o doradi i objavi mojega magisterija Babić me je poticao na pisanje prvoga znanstvenoga članka, koji je objavljen u časopisu *Jezik* 1996. godine. Međutim, prije objave vraćao mi ga je sedam puta na doradu. Slično je postupao i s radovima drugih mlađih kolega, što su mu neki zamjerali, iako mu se nisu usudili reći. Profesoru Babiću svidjela se moja upornost i činjenica da sam bio voljan članak više puta doradivati. Nakon toga tekstove mi je prihvaćao uglavnom bez većih primjedaba i počeo me 1997. godine nagovarati na povratak u Hrvatsku. Na koji se način tu angažirao, ilustrira njegovo pismo od 16. siječnja 1998.:

On [čelnik jedne znanstveno-nastavne ustanove] mi kaže da je zatražio od ministarstva novac za jedno mjesto i ako ga dobije da bi raspisao natječaj i Ti bi od jeseni mogao raditi. Jest da se to križa s nekim Tvojim planovima, npr. sa stipendijom, ali

možda se može uskladiti, npr. otkazati stipendiju kad dobiješ mjesto. [...] Ako ikada mogu biti siguran u svoj savjet, ovdje jesam. Znam da i tu ima teškoća, stan npr., ali to će se već nekako riješiti. Prepreke i jesu zato [tu] da ih čovjek rješava. Srdačno pozdravljam Tebe i Tvoje! Stjepan.

Želja profesora Babića da se vratim u Hrvatsku ostvarila se je tek 2005. godine, zahvaljujući projektu koji je on prijavio i na kojem je 2005. raspisan natječaj za asistentsko radno mjesto. Zaposlio sam se 1. lipnja 2005. na suradničkom radnom mjestu i u suradničkom zvanju asistenta na projektu *Oblici hrvatskoga književnoga jezika* pod vodstvom Stjepana Babića kao glavnoga istraživača. Naša se komunikacija u to doba intenzivirala i odvijala gotovo svakodnevno. Tako je ostalo i nakon što sam se 2006. na njegov nagovor i poticaj zaposlio na Hrvatskim studijima, a na njegovu projektu nastavio raditi kao vanjski suradnik.

Nekom prilikom pitao sam profesora Babića kako da ga oslovljujem. Rekao je otprilike ovako: „Ja se tebi obraćam sa *ti*, pa se možeš i ti meni obraćati tako i zvati me Stjepane.” Međutim, zbog razlike u godinama nisam mogao prihvatiti da obraćanje s „*ti*” bude uzajamno pa sam mu rekao da ne dolazi u obzir da mu govorim „*ti*”. Znam da je on mojom reakcijom bio zadovoljan, iako to nije rekao. Kada sam ga počeo oslovljavati titulom akademika, odmahnuo je rukom i rekao da ako mu se baš ne želim obraćati sa „*ti*” i „Stjepane”, neka ga zovem „profesorom”. Tako je i bilo. Do kraja njegova života bio mi je profesorom, iako nikada nisam bio njegov student.

Kao šef i voditelj projekta profesor je Babić postavljao ciljeve podosta visoko. Međutim, to nije vodilo problemima jer je uvijek bio spreman razgovarati o svojim očekivanjima. Ja sam pak bio posvećen poslu, što je on prepoznao i cijenio. Nismo se slagali jedino o tom treba li raditi nedjeljom. On me je uporno uvjeravao da nedjeljom treba svetkovati, čega se ja baš nisam držao.

Babić je kao voditelj projekta uvijek jasno iskazivao što očekuje. Odmah na početku radnoga odnosa rekao je da se brinem o formalnostima na projektu jer da ga on nije prijavio i mene zaposlio da bi se on njima bavio. Kada sam mu jednom predložio da u sklopu projekta napišemo zajednički članak, on je to odbio s komentarom da on svoje članke piše i potpisuje sam te da i od mene očekuje da se znanstveno izgrađujem u samostalnom radu.

Nakon početne asistentske faze na Babićevu projektu uživao sam potpunu istraživačku slobodu pa sam samoinicijativno napisao neke kritičke jezičnopolitičke radove koji se tematski nisu ticali projekta i koji su u određenim krugovima kuloarski bili podosta negativno prihvaćeni. Nakon što se profesor Babić uvjerio da prijeporna pitanja nisam predstavio drukčijima nego što jesu

i da sam ispravno postupio, nije se štedio zaštititi me od negativnih posljedica. U tim teškim trenucima profesor Babić samoinicijativno je podmetnuo leđa i pokazao se čovjekom i prijateljem na kojega se može računati kada zatreba. Takvi se ljudi u životu ne sreću često.

Razmjerno rijetke nesuglasice nisu narušavale naš temeljni odnos koji je obostrano bio određen međusobnim poštivanjem, uvažavanjem i lojalnošću. U situacijama u kojima bismo se razilazili, nikada nije nastupao s pozicije formalne moći i nije tražio da se bespogovorno prihvaća njegovo mišljenje. Najčešće je bilo tako da sam se ja povlačio pred snagom njegove argumentacije, no nije bila rijetkost da bi on nakon neke iscrpne rasprave prihvatio moja gledišta, ili bi svatko ostao pri svojim stajalištima. Profesor Babić karakterno je bio takav da se pred njim nisam morao ustručavati glasno razmišljati, iskazati neku dvojbu ili nesigurnost. U njegovu društvu osjećao sam se sigurno, uvaženo i ravnopravno, unatoč dobnoj razlici i temperamentu čovjeka koji je komunicirao izravno i bez dlake na jeziku i koji je bio na vrhuncu akademske i društveno-političke karijere. Iako se profesor Babić nikada nije ponašao oportunistički i uvijek bio spreman ući u oštru raspravu i u obranu svojih uvjerenja i ideala, u razgovorima sa mnom nije loše govorio o ljudima s kojima se nije slagao, nije bio osvetoljubiv, a često mi je pripominjao da kao Hrvati katolici moramo biti spremni drugima oprostiti. Takav je bio profesor Stjepan Babić. Njegovim odlaskom izgubili smo velikana hrvatskoga jezikoslovlja i zaista velikoga Čovjeka.³¹

Mario Grčević

---

³¹ U ovom nekrologu integriran je moj članak o Stjepanu Babiću iz 2014. godine.

LITERATURA

- Auburger, Leopold. 2008. O općem jezikoslovnom pojmovlju Stjepana Babića. U: Mirković 2008: 77–94.
- Grčević, Mario. 2014. Stjepan Babić. Povelja Stjepana Ivšića za veliki doprinos razvoju i promicanju hrvatskoga jezika. *Knjiga laureata*. Šesti hrvatski slavistički kongres, Vukovar i Vinkovci, 10. – 13. rujna 2014. Vinkovci–Vukovar–Zagreb, 2014. 9–13.
- Ham, Sanda. 2001. Uz 30. obljetnicu urednikovanja S. Babića. *Jezik* 48:4, 153–156.
- Ham, Sanda. 2008. Znanstvena djelatnost Stjepana Babića. U: Mirković 2008: 30–60.
- Ham, Sanda. 2011. Stjepan Babić. *Anali Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku* 27. HAZU: Zagreb–Osijek. 97–125.
- Ham, Sanda. 2021. U spomen Stjepanu Babiću. *Filologija* 77, 259–289.
- Mirković, Slavko (ur.). 2008. *Babićev zbornik o 80. obljetnici života*. Ogranak Matice hrvatske, Slavonski Brod.
- [S. M., S. B.] 2008. Stjepan Babić u obzoru partijske (jezične) politike. U: Mirković 2008: 95–109.